

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Saks nr.: 2023/43

Deatnu - Tana: 11.09.2023
Saksbehandler: Hans-Erik Varsi
Tlf.: 924 00 935

SAKSUTSKRIFT

fra møte i Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) 8.-9.09.2023.

Høringsuttalelse fra Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) til endringer i fiskereglene for Tanavassdraget

TF viser til Klima- og miljødepartementets utsendte forslag til endringer i fiskereglene for Tanavassdraget til høring med frist 8. september.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) har i møte besluttet å avvise departementets forslag om endringer i fiskereglene for Tanavassdraget.

Vedtak:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) avviser departementets forslag om endringer i fiskereglene for Tanavassdraget.

TF understreker at departementets foreslåtte fiskeregler vil sterkt svekke lokalbefolkningens rettigheter til å utøve laksefiske i Tanavassdraget og Tanafjorden. Lokalbefolkningen har praktisert laksefiske årlig gjennom flere tusen år. Det tragiske er at elva nå er totalstengt for laksefiske tredje året på rad. Det er uholdbart at departementet til alt overmål overstyrer fiskeretten i Tanavassdraget med fiskeregler, som ikke er en demokratisk rettsstat som Norge verdig.

Tanadalen med elva og fjorden er et urfolks og samisk kjerneområde hvor den samiske befolkningen er sikret beskyttelse for sin tradisjonelle kulturutøvelse gjennom SP - artikkel 27, ILO konvensjonen 169, andre internasjonale konvensjoner og nasjonale rettsregler (Tanaloven og Tanaforskriften). TF viser også til Høyesteretts avgjørelse i Fosen dommen i 2021, hvor beskyttelse av samisk kulturutøvelse er sentral og særlig vektlagt.

TF viser videre til Sannhets- og forsonings kommisjonens utredning om laksefisket i Deatnu/Tanavassdraget hvor det om laksefisket heter; ... *“er den samiske næringsaktiviteten som, ved siden av reindriften, har sterkest rettslig beskyttelse. Fiskets betydning kan vanskelig overdrives.”* (Sannhets- og forsoningskommisjonen, kap. 22, s. 577).

Lokalbefolkningen langs vassdraget og fjorden er nå oppgitt og motløse over en mislykket stalg lakseforvaltning, som har ført til en totalstengt elv og fjord. Omfanget av laksens betydning har vært, og er formidabel for lokalbefolkningen. Tapet av laksen og laksefisket har en negativ betydning for menneskenes identitet og tilhørighet til den tradisjonelle kulturen. Dette virker

negativt på den psykiske og fysiske helsen, status, mestring for videreføring av laksens og laksefiskets språk, tradisjoner til kommende generasjoner.

TF viser til at Tanavassdraget har allerede i dag fremforhandlede fiskeregler som gjelder for perioden 2022 - 2027.

Av det vi forstår av ny foreslått Grunnregel for laksefisket, vil det ikke åpnes for fiske etter laks i Tanaelva, før tidligst om 12 – 15 år. Dette betyr en tvungen avvikling av den elvesamiske laksefiskekulturen i Tanavassdraget. Grunnregelen legger opp til at det ikke blir fiske i hovedelva på lang tid. Prinsippet med grunnregelen er at det ikke skal fiskes i hovedelva, dersom 20% av laksen i hovedelva tilhører røde sideelver.

Per tiden er de 3 store sideelvene i Kárášjohka (øverst i vassdraget) røde sideelver, som er stengt for laksefiske. Utsikten er at de blir røde i veldig lang tid. Uten at lokalbefolkningen får begynne å beskatte predatorer på en effektiv måte, vil laksebestandene aldri komme på et nivå som tillater et fiske, jf. denne grunnregelen.

TF beklager også at det ikke gjøres noe med finske hytteeieres statlig **tildelte** særrettigheter til fiske i Tanavassdraget. Dette innebærer bl.a. at de kan selge sine rimelige fiskekort til høystbydende, og derigjennom disponere fiskerett på norsk side av grenselinjen. Merfisketiden som ble gitt finske hytteiere i 2017 for 1/3 del av Finlands døgnkortkvote, er ikke kompensert norske rettighetshavere.

TF viser til at en enstemmig Stortingskomité har anfektet dette, men dette er ikke berørt i de forhandlingene som er gjennomført, slik Stortinget faktisk har bedt om. Jf. Innst. 419 S (2018–2019) Innstilling til Stortinget fra Kontroll - og konstitusjonskomiteen om sak om avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget;

«Komiteen viser til at det er åpenbart at en del forutsetninger for reforhandling av avtalen fra 2017, og norske parters aksept av den, nå er endret blant annet ved at man i Finland har gitt nye rettigheter til finske hytteiere som gir dem økonomisk gevinst og involverer nye brukergrupper. På denne bakgrunn mener komiteen at det er viktig at statsråden tar initiativ overfor finske myndigheter for å ivareta norske interesser, påse at forutsetningene i avtalen ivaretas på en slik måte at ikke norske grunneiere blir skadelidende, og sørge for at målene om redusert fiskepress og forvaltning av fiskebestandene på en økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig måte ikke blir fraveket.»

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) foreslår å endre strukturen i fiskereglene, slik at det i fiskereglene fremkommer hvor -, når-, hva det kan fiskes etter, og hva det kan fiskes med. Her skal kun fiskereglene beskrives og fremkomme. Etter TFs foreløpige forslag til ny struktur og kapittelinndeling, vil reglene fordeles på fire kapitler og i bestemmelser fra §§ 1 – 24. Det er mulig å spisse fiskereglene enda mer.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) ber om at forhandlingsdelegasjonen fortsetter arbeidet med nye fiskeregler og særlig revidering av Avtalen. TF vil der ha et forslag til nye forenklete fiskeregler for Tanavassdraget.

Forslaget enstemmig vedtatt.

Rett møteutskrift:

Hans-Erik Varsi
Direktør